

Forsidefoto: **Villa Gallina**

Grønt kort

Ture i Hesede Skov

Villa Gallina og Svenskekløften

Turene egner sig de fleste steder til at cykle, men da det er forholdsvis korte ture, vil det være en god idé at gå turene.

Grøn tur 3,5 km P-plads ved Villa Gallina

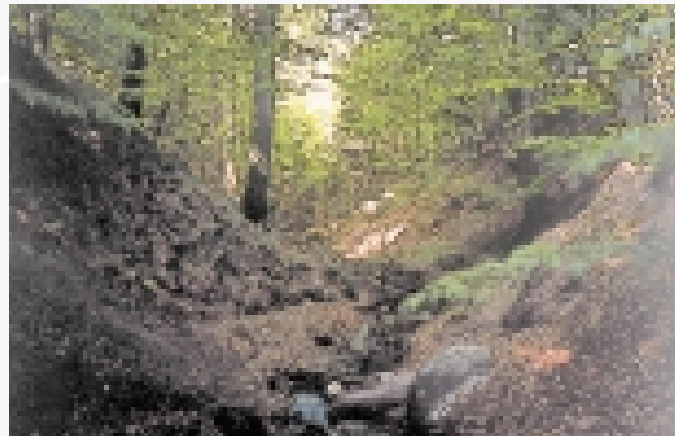
- Villa Gallina** er bygget i 1852 og ombygget omkring 1900, fortrinsvis som „bequemmelighedssted“ (traktørsted) for egnens beboere. I dag er Villa Gallina en kendt restaurant, som har åbent store dele af året. Navnet er afledt fra latin (gallina = høne). Villa Gallina blev opført efter at et nærliggende husmandssted, Hanebjerg, brændte. Der er p-plads ved Villa Gallina.
- Lige syd for Villa Gallina finder vi den kunstigt opdæmmede **Hanebjerg Sø**. Søen er en af Gisselfelds mange karpedamme. I søen svømmer karper, som stammer fra dambrugets gyldne dage. De er tamme og kan håndfodres fra broen med brød. Dæmningen er bygget over en dyb smeltevandskløft fra istiden.
- Hanebjerg** er et af skovens højeste områder, 88 meter højt. På Hanebjerg findes en god kælkebakke og stedet er udflugtsmål for egnens børn, når der er sne.
- Der er mulighed for at forkorte turen: Gå over broen og følg afmærkningen, grønne ringe med rød midte, tilbage til p-pladsen.
- På sydskråningen af **Hanebjerg** strømmer en kilde frem med okkergult vand. Kilden er afmærket på matrikelkortet ca. 1800. Den har nok leveret drikkevand til Hanebjerg. Kilden er stensat, sikkert fordi den ikke skulle trædes ned af græssende kreaturer.
- Turen går langs **Præsterum**, som tidligere tilhørte præsten i Vester Egede. Det blev brugt som overdrev, hvor kreaturer græssede. Under svenskekrigen 1657-60 var egnen belagt af svenskerne, som huserede slemt. Vildtet i skoven blev næsten udryddet. Tyverier var hyppige, selv ikke præsten gik fri; fra hans græsningsarealer blev der stjålet kreaturer. End ikke en kraftig bandlysningskirke satte en stopper for tyverierne. Senere blev Præsterum udstykket. Der blev bygget flere små gårdbrug, og jorden blev opdyrket. Efterhånden som gårdene blev urentable, tog skovbruget over.

- Ruten krydser vejen, som er en ældgammel færdselsåre mellem Næstved og Køge. Vejen omtales allerede i 1643. Vejen er formentlig også en gammel kvægdriiftvej, ad hvilken slagtekreaturer førtes mod København sydfra.
- Her kan turen afkortes ved at følge vejen nordpå til Villa Gallina.

Rød tur 5,2 km P-plads ved Villa Gallina

Turen går blandt andet gennem gamle **ellesumpe**. Sumpskovene var engang almindelige i landet, men de fleste er nu drænet væk.

- Langs denne gamle færdselsåre mellem Køge og Næstved græssede kreaturer fra middelalderbyen Hesede, som lå nord for skoven. Man drev dyrene til og fra overdrevet ad landevejen. Den udgjorde en fælgang med **stengærder** og **jordvolde**, som stadig kan ses langs siderne.
- Sivdamshuset**.
- Den store, **mangestammede bøg**. Fra sin vokseplads, øverst på et af de gamle gærder, sender træet sit rodnet dybt ned i jorden. Den kaldes en musebøg, da den sandsynligvis er spiret frem fra et museforråd fyldt med bog. Bøgeplanterne er spiret frem, og træerne er efterhånden vokset sammen til ét træ.
- I **karpedammene** lever grænder, grågæs, troldænder, lappedykkere, blishøns og rørhøns – og er man heldig kan man se rørhøg, fiskeørn og fiskehejre.
- Skatkammermosen**, hvis navn man ikke rigtig ved hvordan er opstået – måske hentyder det til, at man engang har kunnet grave tørv af god kvalitet. En anden historie fortæller, at der en gang har været nedgravet en skat i området.
- På **Krinkelkrogsvejen** passerer man gærdet, som omkransede det gamle overdrev. De næste par kilometer går gennem et landskab, som indtil omkring 1920 bestod af hede og overdrev, der benyttes til græsning. Området strakte sig tværs gennem skoven og delte den i en nordlig og en sydlig del. Gamle stengærder og jordvolde vidner om denne tid. Ofte rejste man et risgærde af flettede pilegrene på gårdernes top for at holde dyrene inde. For at gøde jorden såede man på disse arealer gyvel, lupin og tornblad. Planterne vokser stadig på skråningen langs den asfalterede vej, som man kommer ud på.

- Paradishaven** er fyldt med spændende og sjældne træer fra hele verden. Dette område kaldes et arboret. Her lå engang Hesede Planteskole. Den blev anlagt i 1813 som forstbotanisk have til fremelskning af frugt- og parktræer. I 1837 blev haven udvidet med stauder, stenhøjsplanter og prydbuske. Indtil forrige århundredeskifte leverede planteskolen sjældenheder til botaniske haver og parker over hele Europa. Siden 1925 er Paradishaven kun blevet passet som skov. I havens sydvestlige hjørne findes en stenhøj. Området, hvor Paradishaven ligger, kaldes Ullerup. Her lå Uglerupgård fra 1300-tallet. Alle rester er væk nu. Gården havde gode græsgange, men den sandede jord egnede sig dårligt til agerbrug. Uglerupgård brændte under svenskekrigen omkring 1660 – sandsynligvis på svenskernes foranledning. Gården blev ikke genopbygget.

Blå tur 3 km P-plads ved vejen til Svenskekløften

- Grusgrav** – den er fra før traktortiden. Herfra er alt materiale læsset med håndkraft og kørt bort på hestevogn.
- Svenskekløft/Djævlekløft** – området har vokset uden skovdrift og er derfor mere naturlig skov, end de kultiverede skove, vi har i Danmark. Store nedfaldne grene, væltede træer og gamle hule træer skaber et rigt og varieret fugle- og dyreliv. Der er blandt andet levesteder til mange insekter og træboende svampe, som kun kan leve af dødt ved. De udgæede grene og stammer er fyldt med huller fra spætter – et eldorado for hulrugende fugle og flagermus. Her trives mejser, stære, ugler, alliker og spætmejsler. I bunden af den 25 meter dybe kløft løber en bæk: Svenskebækken, som er en af Sjællands reneste bække.
- Hvor kløften slutter, kan man vælge at gå/cykle tilbage ad den modsatte side (kortets blåstiplede rute, blå ringe med rød midte).

Gul tur 8,5 km P-plads ved vejen til Svenskekløften

- Ruten går videre rundt om **Ny Dyrehave**, der til langt ind i 1700-tallet også var græsningskov. Den kaldtes Folevangen. I begyndelsen af 1800 blev området indhegnet og brugt til dyrehave (hjørtfarm). Allerede i 1830 blev dyrehaven dog nedlagt igen og hegnet fjernet. Skovens fritlevende dåvildt stammer sandsynligvis herfra. Følg landevejen tilbage.
- Doblerkroen – Dobler hus** – et sted som tidligere var smugkro for vejfarende. Navnet er nok kommet fra udtrykket „Spillere og doblere“.
- Turen leder dig forbi mange af skovens smukkeste steder. Gå over bilvejen og ad skovvejen mod syd. Området kaldes **Kviehaven** og navnet henviser til, at det har været græsningskov. Allerede i 1763 blev Kviehaven indhegnet som den første fredskov under Gisselfeld. Formålet var at få højskov til at vokse frem for at få stor træmasse til tømmer.